

Bistvo je uveljavljanje otrokovih pravic znotraj skupine.

Vzporedno s procesom, ki se v vrtcu odvija načrtovano, javno, se odvija proces nenačrtovanega, nevidnega, prikritega kurikulumu. Strokovnjaki so mnenja, da prikriti kurikulum močno vpliva na izvedbeno obliko uradnega načrta in s svojim vplivanjem pogosto spreminja prvotno intenco uradnega kurikulumu.

Pod pojmom »prikriti kurikulum« strokovnjaki razumejo tista dejanja vzgojiteljice, ki niso neposredno načrtovana in predvidena, torej tudi niso reflektirana. Pomembni dejavniki prikritega kurikulumu so mnoge dnevne interakcije med odraslimi in otroki ter nenačrtovana komunikacija vzgojiteljice s posameznimi otroki ali skupino, sporočila, dogovori, zahteve, mimogrede izrečene izjave, raba pohvale in kaznovanja, raba pravil za nadziranje prostora in časa, organizacija časa in prostora v vrtcu, dnevna rutina.

Apple (1992) pravi, da je prikriti kurikulum skupek vsakdanjih navad, ki jih otroci privzamejo že v prvih mesecih ali celo tednih, ko začnejo hoditi v vrtec; nekatere so potrebne in koristne, v drugih pa se skriva presežek, **ki ovira spremembe in neposredno omejuje uveljavljanje otrokovih pravic in demokratizacijo vzgojnih institucij.**

Če je prikriti kurikulum skupek vsakdanjih navad, principov in pravil, ki veljajo v igralnici, garderobi, pri hranjenju, počitku, v kotičku, pri pripravi na sprehod, združevanju otrok...je potrebno ugotoviti katere navade in pravila so potrebne in ključne za kakovost v vrtcu. Ustrezna pravila in navade je potrebno zapisati, preveriti v načelih in jih obdržati.

Prepričanja, stališča in vrednote o otrocih in vrtcu nasploh, možnost učenja in poučevanja ter vzgoje in izobraževanja v pogojih vrtca, so tisti elementi, ki so sicer prikriti, a izjemno pomembni, saj na njih temelji vsakdanja aktivnost vzgojitelja. Stališča so pomemben dejavnik, ki usmerjajo naše vedenje in kasneje vplivajo tudi na naša dejanja in aktivnost. Stališča vključujejo vedenja, znanja, informacije, vrednote in argumente vzgojiteljev v zvezi z otroki, starši in drugimi odraslimi, čustva, ki jih vzbujajo posamezniki ali situacije in se pri vzgojiteljih izražajo kot čustveni izrazi.

Med osebnostne lastnosti, ki so nujno potrebne za uspešno vzgajanje, sodijo najprej sposobnosti življenja (empatije) in druge komunikacijske sposobnosti. Brez njih namreč ne moremo vzpostaviti ustreznega čustvenega odnosa z otrokom, ki omogoča ustrezno vplivanje. (Kroflič, 1997)

Empatija in stališča vzgojiteljic so pomemben element prikritega kurikulumu.

Lepičnik Vodopivec (2005) se je omejila le na nekatere, za delo vzgojiteljice dokazane dobre lastnosti, ki so lahko ob odsotnosti le teh pomemben element prikritega kurikulumu:

- **empatičnost ali zmožnost življenja v druge, sprejemanje vsakega otroka takšnega, kakršen on je; prilagajati komunikacijo vsakemu otroku je značilnost socialne (po Gardnerju interpersonalne) inteligentnosti;**

Dimenzije empatičnosti so še:

- nekonformizem (če je vedenje vzgojiteljice relativno neodvisno od vplivov in pritiskov drugih ter ji omogoča strokovno kompetentno, odgovorno ravnanje, ki temelji na solidnem strokovnem znanju in argumentih),
- občutljivost (kaže se kot emocionalna odzivnost, po drugi strani pa kot težnja po socialni sprejetosti),
- socialno samozaupanje (tesno je povezano s socialno percepcijo samega sebe in drugih; medsebojno zaupanje med vzgojiteljico, otroki in starši se razvije le, če vzgojiteljica zaupa sebi in je prepričana v svoje delo),
- umirjenost (sposobnost, ki poleg reševanja osebnih problemov omogoča sprejemanje in reševanje problemov drugih).

Subjektivne teorije in prikriti kurikulum se prekrivata prav v preučevanju nenamernih in nenačrtovanih ravnanj, ki se kažejo v komunikaciji vzgojiteljice z otroki in pomembno vplivajo na vzgojo.

Ozaveščanje subjektivne teorije poteka z opazovanjem, dialogom, razpravo in s kritičnimi pripombami drugih opazovalcev in opazovalk.

Poseben pomen za uspešnost kurikularne prenove ima izdelava t. i. izvedbenega kurikulumu. Gre za predpostavko, da je vzgojitelj usposobljen ne samo za to, da strokovno korektno izpelje nek program predšolske vzgoje, temveč da prevzema odgovornost, da sam izdela »praktično izpeljavo zapisanih ciljev kurikulumu«, ki bi morala biti optimalno primerna za natanko določeno skupino otrok. To pa zahteva visoko strokovno kompetentnost za odločanje in ravnanje

Vzgojiteljica mora večino temeljnih načel in vsebinskih opozoril razumeti kot splošne napotke. Njena odgovornost se nanaša na:

- razumevanje strokovne podlage kurikularnih načel;
- upoštevanje temeljnih pravic otroka in njegovih staršev, da so ustrezno seznanjeni in vključeni v dejavnosti vrtca;
- sposobnost samostojnega operativnega načrtovanja vzgojne dejavnosti;
- sposobnost oblikovanja kakovostne vzgojne komunikacije ob ustrezni strokovni izbiri vsebin in metod dejavnosti ter ob upoštevanju kontekstualnih in naključnih vzgojnih dejavnikov (prostora, časa, socialne interakcije);
- sposobnost kritičnega vrednotenja (evalviranja) lastne dejavnosti.